

УДК 343.34

В. І. Потяк,
аспірант кафедри кримінального
права Юридичного інституту ДВНЗ
«Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ВИКОНАННЯ УГОД ПРО ПРИМИРЕННЯ

У статті розглянуто зарубіжний досвід кримінально-правового забезпечення охорони виконання угод про примирення. Здійснена спроба охопити значну кількість країн, які репрезентують різні особливості правових систем. Кримінально-правова охорона виконання угод про примирення у різних її формах урегульована на законодавчому рівні далеко не в усіх країнах. Однак в одних країнах спостерігаються тенденції у кримінальних законах до закріплення положень, які б формалізували такі механізми. Встановлення кримінальної відповідальності за умисне невиконання угод про примирення як основний механізм його кримінально-правового забезпечення відсутній у кримінальному законодавстві інших країн. Проте кримінально-правове забезпечення охорони виконання угод про примирення у зарубіжних країнах реалізується через превентивні або заохочувальні кримінально-правові та кримінально-процесуальні механізми. Переважно вони пов'язані з інститутом звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим та інститутом медіації (посередництва).

Ключові слова: примирення, угода, медіація, кримінально-правова охорона.

Аналіз зарубіжного досвіду кримінально-правового забезпечення охорони виконання угоди (договору) про примирення є цінним для вдосконалення вітчизняного законодавства. Слід відмітити, що дослідження цього питання здійснюватиметься на основі комплексного підходу, відповідно до якого кримінально-правове забезпечення охорони виконання угод про примирення – це гарантування, захист і охорона суспільних відносин, пов'язаних із виконанням угод про примирення, шляхом встановлення кримінальної відповідальності чи через превентивні або заохочувальні кримінально-правові та кримінально-процесуальні механізми.

У межах цієї статті здійснена спроба охопити значну кількість країн, які репрезентують різні особливості правових систем.

Як зазначає С. О. Ященко, у кримінальному законодавстві зарубіжних країн відповідальність за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості у тому вигляді, в якому вона закріплена в КК України, не передбачена¹. Однак убачається за необхідне зосередити увагу на превентивних кримінально-правових та кримінально-процесуальних механізмах, які б стимулювали виконання угоди про примирення, а також на існуванні заохочувальних заходів у випадку сумлінного виконання угод про примирення.

Так, у ст. 132 Кримінального кодексу Аргентини² передбачено, що жертва злочину, яка старша за 16 років, вправі зробити обвинуваченому пропозицію примирення. Як виняток, суд має право взяти до уваги таке примирення, якщо воно досягнуто на засадах рівності і добровільності та є найсправедливішим способом вирішення конфлікту і найкращим способом захисту інтересів жертви. У такому випадку кримінальне переслідування припиняється або ж умовно призупиняється судовий розгляд. Згідно зі ст. 76/3 КК Аргентини залежно від тяжкості злочину умовне призупинення судового розгляду може встановлюватися на період від одного до трьох років. Системне тлумачення ст. 76/2 цього КК дозволяє зробити висновок, що протягом зазначеного періоду обвинувачений повинен взяти на себе зобов'язання відшкодувати завдану ним шкоду. Можна припустити, що невиконання такого зобов'язання відповідно тягне скасування умовного призупинення судовий розгляду.

Статтею 61 КК Болгарії³ передбачено, що у випадку вчинення неповнолітнім злочину, який не має великої суспільної небезпеки, прокурор може відмовитися від порушення попереднього провадження або його припинити,

---

¹ Ященко С. О. Кримінальної відповідальності за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. С. 50.

² Уголовный кодекс Аргентины / Науч. ред. и вступ. статья Ю. В. Голика; пер. с исп. Л. Д. Ройзенгурта. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2003. 240 с.

³ Уголовный кодекс Республики Болгария. URL: <http://crimpravo.ru/codecs/bolgar/2.doc> (дата звернення: 29.07.2018).

а суд може прийняти рішення про відмову від судового розгляду або засудження такої особи, якщо буде визнано доцільним застосування заходів виховного характеру. Одним із різновидів таких заходів є зобов'язання примиритись із потерпілою стороною і відшкодувати шкоду, завдану злочином, у тих випадках, де це можливо. Крім того такі дії для неповнолітнього, відповідно до ст. 78 КК Болгарії, можуть бути підставою для звільнення від кримінальної відповідальності.

Попри те, що С. О. Ященко досліджувала окремі аспекти, пов'язані з кримінальною відповідальністю за умисне невиконання угод про примирення за німецьким законодавством⁴, все ж видається за доцільне звернути увагу на елементи кримінально-правової охорони виконання угод про примирення (що є ширшим поняттям) у цій країні, розширивши і деталізувавши їх.

Так, § 46а КК Німеччини⁵ під назвою «Процедура примирення потерпілого та правопорушника; відшкодування заподіяної шкоди» передбачає, що якщо особа, яка вчинила злочин, намагаючись досягти примирення з потерпілим через процедуру примирення, повністю або у значній мірі відшкодує збитки, завдані своїми діями, чи має серйозний намір їх відшкодувати або виконає значні дії особистого характеру, і потерпілий повністю або більшою частиною отримав таке відшкодування, то суд, відповідно до частини 1 § 49 КК, може пом'якшити міру покарання або, якщо не передбачена вища міра покарання, ніж позбавлення волі до одного року або грошовий штраф в розмірі 360 денних ставок, звільнити особу від кримінальної відповідальності і покарання. Як зазначає Девід Маєрс, майже 95 % вироків німецьких судів підпадають під такі рамки⁶.

---

⁴ Ященко С. О. Кримінальна відповідальність за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості: дис. ... канд. юрид. наук. С. 50–51.

⁵ Кримінальний кодекс Німеччини. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (дата звернення: 29.07.2018).

⁶ Маєрс Д. Международный обзор программ восстановительного правосудия: [специальное издание для участников конференции «Формирование украинской модели восстановительного правосудия», Киев, 2004. С. 35.

Згідно з § 46a КК Німеччини суду надана можливість брати до уваги факт відшкодування шкоди під час визначення доцільності застосування умовного засудження, його тривалості. Ця норма застосовується до всіх злочинів, окрім тих, де неможливо встановити особу потерпілого (наприклад, злочини проти держави, несплата податків тощо). Тобто має бути чітко визначений потерпілий – фізична або юридична особа, від імені якої діє представник (також фізична особа). Проте залежно від відшкодування шкоди, яка завдана злочином, процедура примирення розглядається як підстава: 1) звільнення від відповідальності і покарання; 2) пом'якшення покарання. У будь-якому випадку успішне примирення тягне за собою обов'язкову зміну меж покарання на користь обвинуваченого (підсудного).

Наведена норма матеріального права реалізовується у законодавстві Німеччини через § 153a та § 155a Кримінально-процесуального кодексу цієї країни (далі – КПК). Параграфом 153a КПК Німеччини⁷ передбачено, що за згодою суду, до компетенції якого належить відкриття судового провадження на обвинуваченого, прокуратура у випадку вчинення незначного злочину може попередньо відмовитися від пред'явлення публічного обвинувачення і водночас покласти на обвинуваченого зобов'язання вчинити дії для того, щоб зняти публічний інтерес до кримінального переслідування. Такі дії полягають, зокрема, в тому, щоб продемонструвати серйозне намагання примиритися з потерпілим (процедура примирення) і при цьому повністю або більшою мірою відшкодувати завдані своїми діями збитки або прагнути до їх відшкодування. У випадку виконання обвинуваченим зобов'язань, досягнутих під час медіації, вчинене ним діяння може більше не переслідуватись як правопорушення.

Під «серйозністю намагань» німецький законодавець розуміє наступне:
а) обвинувачений визнає свою причетність до вчинення протиправного діяння

---

⁷ Уголовно-процессуальный кодекс ФРГ. URL: [http://pravo.org.ua/files/_\(1\).pdf](http://pravo.org.ua/files/_(1).pdf) (дата звернення: 29.07.2018).

ня щодо потерпілого; б) поведінка обвинуваченого має свідчити про прийняття на себе відповідальності за вчинене діяння.

Відповідно до § 153а КПК, провадження у кримінальному процесі може бути: 1) тимчасово припинене, якщо за згодою обвинуваченого на нього покладено виконання певних обов'язків. Наприклад, відшкодування шкоди, завданої злочином; 2) повністю припинене, якщо обвинувачений виконав покладені на нього обов'язки.

Ця норма застосовується у Німеччині при вчиненні злочинів невеликої та середньої тяжкості, а також значно прискорює вирішення кримінальних справ.

Безумовно, становить інтерес також польське кримінальне законодавство у контексті теми дослідження. Зокрема, згідно зі ст. 60 КК Польщі суд може застосувати надзвичайне пом'якшення покарання у випадку, коли потерпілий примирився з винним, шкода була усунена або ж потерпілий і винний домовилися про спосіб усунення шкоди, завданої злочином.

Крім того § 3 статті 66 КК Польщі⁸ передбачає, що у випадку, коли потерпілий примирився з винним, а останній усунув шкоду або ж вони домовилися про спосіб усунення такої шкоди, то до винного у вчиненні злочину може бути застосовано так зване умовне припинення. Можна припустити, що мова йде якраз про умовне припинення кримінального провадження. Характерно, що такий механізм є допустимим у випадку вчинення злочину, за який передбачено покарання у виді позбавлення волі не більше п'яти років.

Зважаючи на назву розділу, де розташована ця стаття, фактично мова йде про захід, пов'язаний із застосуванням до винного випробувального терміну. Як зазначає польський законодавець, це – «проба». Відповідно до ст. 67 КК Польщі, її тривалість може бути встановлена судом від одного до двох років.

---

⁸ Уголовный кодекс Республики Польша. URL: <https://my-files.ru/a3ymb8> (дата звернення: 29.07.2018).

Суттєвим доповненням кримінально-правових норм є положення ст. 23а Кримінально-процесуального кодексу Польщі⁹. Ця норма передбачає можливість використання медіації, яка передбачає укладення договору між учасниками кримінально-правового конфлікту. Слід відмітити, що, починаючи з 2003 р. у Кримінальному і Кримінально-процесуальному кодексах Польщі відсутні положення, які безпосередньо визначають вплив медіації та, відповідно, укладеного договору на хід кримінальної справи¹⁰. Однак Д. Яніцька зазначає, що за результатами укладення і виконання медіаційного договору, суб'єкт, який здійснює розгляд справи, може закрити провадження; припинити його, застосувавши умовне звільнення від покарання; домовленості сторін відобразити у судовому рішенні; розглянути кримінальну справу у скороченому порядку¹¹.

Аналіз Кримінального кодексу Таїланду¹² дає підстави для висновку, що у разі вчинення злочинів, які не мають публічного інтересу, не спричинили серйозної фізичної шкоди чи смерті особи, кримінальне переслідування може бути припинене за примиренням сторін. Це понад 2/3 діянь, які визначаються у Таїланді як кримінально карані.

У той же час Кримінальний кодекс Фінляндії (розділ 6)¹³ розглядає примирення між правопорушником і потерпілим, а також інші спроби правопорушника запобігти або усунути наслідки злочину як підставу для скорочення/зменшення покарання при винесенні вироку.

Кримінальний кодекс Канади (стаття 717) допускає застосування альтернативних заходів у випадку вчинення кримінального правопорушення.

---

⁹ Kodeks postępowania karnego ustawa z dnia 6 czerwca 1997. URL: <http://www.lexlege.pl/kodeks-postepowania-karnego/> (дата звернення: 29.07.2018).

¹⁰ Микитин Ю. І. Відновне правосуддя у кримінальному провадженні: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 89 с.

¹¹ Яніцька Д. Що таке медіація в Польщі / Розвиток медіації в Україні. Польсько-українська співпраця: зб. статей. Київ: Арт-Бюро, 2004. С. 106–107.

¹² Thailand Penal Code. URL: <https://www.samuiforsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html> (дата звернення: 29.07.2018).

¹³ Criminal Code of Finland. URL: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf> (дата звернення: 29.07.2018).

При досягненні балансу інтересів сторін і повному чи частковому виконанні зобов'язань правопорушником судом може бути прийнято рішення про відмову від звинувачення.

Звернемо увагу також на кримінальне законодавство деяких пострадянських країн в контексті проблеми, що аналізується. Особливо цікавим є досвід Грузії. У першу чергу слід звернути увагу на положення ст. 53 «Загальні начала призначення покарання» Кримінального кодексу Грузії¹⁴. Частина 3 цієї статті зазначає, що суд при призначенні покарання враховує прагнення відшкодувати шкоду, примиритися з потерпілим. Крім того в КК інститут так званої «громадянської угоди», яка знайшла законодавче закріплення у 2012 р. (ст. 67-1 КК Грузії). Фактично це різновид угоди між прокурором і умовно засудженим, якщо він має бажання та можливість поділитися своїми знаннями і досвідом у певній сфері. Громадянська угода передбачає обов'язки для умовно засудженого та строки їхнього виконання. Характерно, що до таких обов'язків може бути віднесено і примирення, відшкодування шкоди, завданої злочином, інші дії на користь потерпілого. Відповідно грузинську громадянську угоду не варто розглядати як класичну угоду між прокурором і особою, яка вчинила злочин (у даному випадку засудженим). Вона містить елементи угоди про примирення, а нагляд за її виконанням здійснює Бюро пробації. Наслідком виконання зазначеної угоди може бути дострокова відміна умовного засудження і зняття судимості.

Також статті 44 та 62 КК Грузії передбачають можливість укладення процесуальної угоди між сторонами у контексті призначення такого покарання як суспільно корисна праця, що є прототипом громадських робіт, а також його тривалості.

Проте особливу увагу варто звернути на способи кримінально-правової охорони виконання угод про примирення, які стосуються неповнолітніх. Во-

---

¹⁴ Кримінальний кодекс Грузії. URL: http://www.legislationline.org/download/action/.../id/.../Georgia_CC_1999_am2016_gu.pdf (дата звернення: 29.07.2018).

ни мають як кримінально-правовий, так і кримінально-процесуальний характер. Основними джерелами їхнього закріплення є Кодекс ювенальної юстиції Грузії¹⁵, Кримінально-процесуальний кодекс Грузії¹⁶, а також наказ Міністра юстиції Грузії «Про затвердження загальної частини керівних принципів кримінальної політики» від 8 жовтня 2010 р. № 181¹⁷.

Загалом оновлене кримінально-процесуальне законодавство Грузії наділило прокурора дискреційними повноваженнями. У зазначених законодавчих актах передбачено інститут договору про виведення або медіації.

Програма виведення та медіації є альтернативним механізмом кримінального переслідування. Вона надає прокурору можливість не починати / припинити кримінальне переслідування за деякі злочини в умовах існування публічного інтересу в кримінальному переслідуванні і, в той же час, не залишає без реагування факт злочину і інтереси потерпілого¹⁸.

Зокрема, згідно зі ст. 105 КПК Грузії прокурор вправі укласти з неповнолітнім договір про виведення або медіацію, умови якого визначаються наказом Міністра юстиції Грузії. Якщо неповнолітній неналежним чином виконує покладені на нього обов'язки за таким договором, прокурор вправі скасувати рішення про відмову початку кримінального переслідування або припинення вже розпочатого кримінального переслідування і новою мотивованою постановою почати або відновити кримінальне переслідування. Обов'язковим елементом таких договірних відносин є проведення медіації за участю потерпілого, якщо він не заперечує проти цього.

---

¹⁵ Кодекс ювенальной юстиции Грузии. URL: <http://legalaid.gov.ua/images/docs/JJ%20Code.pdf> (дата звернення: 29.07.2018).

¹⁶ Уголовно-процессуальный кодекс Грузии. URL: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf (дата звернення: 29.07.2018).

¹⁷ Об утверждении общей части руководящих принципов уголовной политики: приказ Министра юстиции Грузии от 8 октября 2010 г. № 181. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1040547> (дата звернення: 29.07.2018).

¹⁸ Відвід /медіація в Грузії / Матеріали робочої зустріч групи з підготовки проекту закону про судочинство щодо дітей Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх, 27 квітня 2018 р., Київ, С. 1.

Викликає інтерес також новий Кримінальний кодекс Казахстану від 3 липня 2014 р. в редакції 9 квітня 2016 р.¹⁹ Зокрема, ст. 67 КК Казахстану передбачає, що особа, яка виконала всі умови процесуальної угоди, може бути звільнена від кримінальної відповідальності. Фактично це положення поширюється на всі злочини, окрім злочинів проти статевої недоторканості, вчинених щодо неповнолітніх. Винятком, є випадки, якщо такі злочини вчиняються неповнолітнім щодо неповнолітньої особи у віці від 14 до 18 років. Більше того, відповідно до ст. 68 КК Казахстану, за загальним правилом, особа, яка вчинила кримінальний проступок або злочин невеликої чи середньої тяжкості, не пов'язаний із спричиненням смерті, підлягає звільненню від кримінальної відповідальності, якщо вона примирилася з потерпілим, в тому числі в порядку медіації і залагодила спричинену шкоду. За певних обставин це положення може бути застосовано і у випадку вчинення тяжких злочинів. Це стосується неповнолітніх, вагітних жінок, жінок, які мають малолітніх дітей, чоловіків, які виховують самотужки малолітніх дітей, жінок у віці п'ятдесяти восьми років і старших, чоловіків у віці шістдесяти трьох років і старших у випадку вчинення тяжкого злочину вперше, не пов'язаного із заподіянням смерті або тяжкої шкоди здоров'ю людини.

У статті 89 Кримінального кодексу Білорусії²⁰ передбачена така підстава звільнення від кримінальної відповідальності, як примирення з потерпілим. Вона має місце у разі вчинення злочину, що не становить великої суспільної небезпеки або вперше вчинення менш тяжкого злочину та залагодження шкоди, завданої злочином.

Кримінальний кодекс Таджикистану (ст. 73)²¹ примирення з потерпілим і відшкодування йому спричиненої шкоди розглядає як підставу звіль-

---

¹⁹ Уголовный кодекс Республики Казахстан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252 (дата звернення: 29.07.2018).

²⁰ Кримінальний кодекс Білорусії. URL: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/.../Belarus_CC_am2017_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).

²¹ Кримінальний кодекс Таджикистану. URL: [http:// Tajikistan_CC_1998_am2018_ru.pdf](http://Tajikistan_CC_1998_am2018_ru.pdf) (дата звернення: 29.07.2018).

нення від кримінальної відповідальності у випадку вчинення злочинів невеликої тяжкості.

Схоже положення знайшло своє відображення у Кримінальному кодексі Туркменістану. Однак можливість його застосування суттєво обмежена незначною кількістю злочинів²². Так, ст. 72 КК передбачає можливість звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням з потерпілим особи, яка вперше вчинила такі злочини як умисне заподіяння легкої шкоди здоров'ю, необережне завдання тяжкої шкоди здоров'ю та наклеп.

Такий ж підхід простежується і в ст. 73 Кримінального кодексу Азербайджану²³. Вона передбачає можливість звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням з потерпілим у випадку вчинення злочину, який не має великої суспільної небезпеки. Характерно, що, на відміну від попередньо наведених положень кримінальних кодексів окремих пострадянських країн, умовою примирення є альтернативно відшкодування збитку або залагодження шкоди.

Аналогічна позиція відображена і у Кримінальному кодексі Киргизії²⁴ (ст. 66). Однак, крім цього примирення з потерпілим і відшкодування йому шкоди, завданої злочином, у поєднанні з іншими умовами може бути підставою для умовно-дострокового звільнення (ст. 69).

Підсумовуючи аналіз зарубіжного досвіду кримінально-правового забезпечення охорони виконання угод (договорів) про примирення, можна зробити наступні висновки:

1) кримінально-правова охорона виконання угод про примирення у різних її формах врегульована на законодавчому рівні далеко не в усіх країнах. Однак спостерігаються тенденції у кримінальних законах до закріплення поло-

---

²² Кримінальний кодекс Туркменістану. URL: <http://www.legislationline.org/ru/documents/action/porup/id/14380/preview> (дата звернення: 29.07.2018).

²³ Кримінальний кодексу Азербайджану. URL: http://Azerbaijan_CC_am2013_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).

²⁴ Уголовный кодекс Кыргызской Республики. URL: http://www.legislationline.org/download/action/.../id/.../Kyrgyzstan_CC_1997_am2017_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).

жень, які б формалізували такі механізми. В основному, такі норми присутні у кримінальних кодексах новітніх редакцій. Як правило, після 2000-го року;

2) встановлення кримінальної відповідальності за умисне невиконання угод про примирення, як основний механізм його кримінально-правового забезпечення, відсутній у кримінальному законодавстві інших країн;

3) кримінально-правове забезпечення охорони виконання угод (договорів) про примирення у зарубіжних країнах реалізується через превентивні або заохочувальні кримінально-правові та кримінально-процесуальні механізми. Як правило, вони пов'язані з інститутом звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим та інститутом медіації (посередництва).

Список використаних джерел

1. Criminal Code of Finland. URL: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1889/en18890039.pdf> (дата звернення: 29.07.2018).
2. Kodeks postępowania karnego ustawa z dnia 6 czerwca 1997. URL: <http://www.lexlege.pl/kodeks-postepowania-karnego/> (дата звернення: 29.07.2018).
3. Thailand Penal Code. URL: <https://www.samuiforsale.com/law-texts/thailand-penal-code.html> (дата звернення: 29.07.2018).
4. Відвід / медіація в Грузії / Матеріали робочої зустріч групи з підготовки проекту закону про судочинство щодо дітей Міжвідомчої координаційної ради з питань правосуддя щодо неповнолітніх, 27 квітня 2018 р., Київ, 43 с.
5. Кодекс ювенальной юстиции Грузии. URL: <http://legaid.gov.ua/images/docs/JJ%20Code.pdf> (дата звернення: 29.07.2018).
6. Кримінальний кодекс Білорусії. URL: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/.../Belarus_CC_am2017_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
7. Кримінальний кодекс Грузії. URL: http://www.legislationline.org/download/action/.../id/.../Georgia_CC_1999_am2016_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
8. Кримінальний кодекс Німеччини. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/> (дата звернення: 29.07.2018).
9. Кримінальний кодекс Таджикистану. URL: http://Tajikistan_CC_1998_am2018_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
10. Кримінальний кодекс Туркменістану. URL: <http://www.legislationline.org/ru/documents/action/popup/id/14380/preview> (дата звернення: 29.07.2018).

11. Кримінальний кодексу Азербайджану. URL: http://Azerbaijan_CC_am2013_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
12. Маєрс Д. Международный обзор программ восстановительного правосудия: [специальное издание для участников конференции «Формирование украинской модели восстановительного правосудия», Киев, 2004. 102 с.
13. Микитин Ю. І. Відновне правосуддя у кримінальному провадженні: міжнародний досвід та перспективи розвитку в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 198 с.
14. Об утверждении общей части руководящих принципов уголовной политики: приказ Министра юстиции Грузии от 8 октября 2010 г. № 181. URL: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1040547> (дата звернення: 29.07.2018).
15. Уголовно-процессуальный кодекс ФРГ. URL: [http://pravo.org.ua/files/_\(1\).pdf](http://pravo.org.ua/files/_(1).pdf) (дата звернення: 29.07.2018).
16. Уголовно-процессуальный кодекс Грузии. URL: http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/_-09_10_2009.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
17. Уголовный кодекс Аргентины / науч. ред. и вступ. статья Ю. В. Голика; пер. с исп. Л. Д. Ройзенгурта. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2003. 240 с.
18. Уголовный кодекс Кыргызской Республики. URL: http://www.legislationline.org/download/action/.../id/.../Kyrgyzstan_CC_1997_am2017_ru.pdf (дата звернення: 29.07.2018).
19. Уголовный кодекс Республики Болгария. URL: <http://crimpravo.ru/codexs/bolgar/2.doc> (дата звернення: 29.07.2018).
20. Уголовный кодекс Республики Казахстан. URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252 (дата звернення: 29.07.2018).
21. Уголовный кодекс Республики Польша. URL: <https://my-files.ru/a3ymb8> (дата звернення: 29.07.2018).
22. Яніцька Д. Що таке медіація в Польщі / Розвиток медіації в Україні. Польсько-українська співпраця: зб. статей. Київ. Арт-Бюро, 2004. 228 с.
23. Ященко С. О. Кримінальна відповідальність за умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 229 с.

Потяк В. І. Зарубежный опыт уголовно-правового обеспечения охраны выполнения соглашений о примирении

В статье рассмотрен зарубежный опыт уголовно-правового обеспечения охраны выполнения соглашений о примирении. Предпринята попытка охватить значительное количество стран, представляющих различные особенности правовых систем. Уголовно-правовая охрана выполнения соглашений о примирении в различных ее формах урегулирована на законодательном уровне далеко не во всех странах. Однако наблюдаются тенденции в уголов-

ных законах к закреплению положений, которые бы формализовали такие механизмы. Установление уголовной ответственности за умышленное неисполнение соглашений о примирении, как основной механизм его уголовно-правового обеспечения, отсутствует в уголовном законодательстве других стран. Однако уголовно-правовое обеспечение охраны выполнения соглашений о примирении в зарубежных странах реализуется через превентивные или поощрительные уголовно-правовые и уголовно-процессуальные механизмы. Преимущественно они связаны с институтом освобождения от уголовной ответственности в связи с примирением виновного с потерпевшим и институтом медиации.

Ключевые слова: примирение, соглашение, медиация, уголовно-правовая охрана.

Potiak V. I. Experience of foreign countries on criminal and legal protection of the implementation of agreements on conciliation

Article provides the information about experience of foreign countries on criminal and legal protection of the implementation of agreements on conciliation. Within this article there was covered a significant number of countries representing different peculiarities of legal systems. Criminal and legal protection of the implementation of agreements on conciliation on the legal basis in its different forms is not regulated in all countries. However, there is a tendency in criminal laws to maintenance of provisions that would formulate such mechanisms. Putting the responsibilities upon criminal aspects for intentional non-performance of agreements on conciliation is absent in criminal laws of other countries as the basic mechanism of its criminal and legal protection. Thus it is realized through preventive or encouraging criminal and legal or criminal and procedural mechanisms. They are rather related to institutions of release from criminal responsibilities due to the reconciliation of the guilty with the victim and the mediation institution (intermediary).

Key words *conciliation, agreement, mediation, criminal and legal protection.*